

Ferniseringstale d. 9. maj på Kirsten Kjærs Museum – Nordjyske fortællinger

v. Elsebeth Gerner Nielsen

"Sygdom skræmmer mig ikke, døden skræmmer mig ikke. Det som skræmmer mig er, at man kan forsvinde, fordi folk fortæller den forkerte historie om én. Der er ingen der leder efter os, for der er ingen der ved, at vi er forsvundet"

-Jennifer Brea, Filminstruktør

Citatet stammer fra Jenniefer Brea, en amerikansk filminstruktur. Det faldt i en helt specifik situation i forbindelse med sygdom, men indkredser – tror jeg - den oplevelse, som kvinder til alle tider har siddet med. Oplevelsen af ikke at blive set. Ikke at blive anerkendt. At være glemt.

Gennem det meste af menneskehedens historie – med få undtagelser – er der blevet fortalt forkerte historier om kvinderne. Og ingen har ledt efter dem. For ingen har vidst, at de var forsvundet.

Det er I med til at lave om – her på Kirsten Kjær museet. Tusind tak for det!

Og hvem skulle bidrage – hvis ikke netop jer? Kirsten Kjær, som lægger navn og værdier til museet, var på alle måder forud for sin tid. Hun var vild og vovet. Hun stak ikke op for bollemælk. Først i en sen alder – som 32-årig – begyndte hun at male. Hun var fremragende, men blev aldrig anerkendt af parnasset. Som så mange andre kvindelige kunstnere, forskere, skuespillere, læger, håndværkere, designere. Selv ønskede hun ikke at blive placeret i en kønskategori. Hun kæmpede for samfundets randeksistenser. Og jo reelt dermed også for kvinderne.

I det moderne samfund er de kvindelige kunstnere blevet ramt dobbelt – fordi det både har været vanskeligt at være kunstner og at være kvinde. Max Weber, en tysk sociolog, taler om, at det moderne industrialiserede samfund – er kendetegnet ved sin affortryllelse. Alt – som ikke kan forklares videnskabeligt og rationelt – bliver forvist til samfundets randområder. På den måde fjerner man alt det - som kan modarbejde effektivitet og

produktivitet. Mennesket er først og fremmest en maskine. Kunst, religion, det overnaturlige og også omsorgsarbejde – alt det såkaldt irrationelle - bliver noget, man kan dyrke efter arbejdstid og om søndagen. Det er ikke en del af samfundets kerne. Samfundet er blevet affortryllet. På den ene side har affortryllesen betydet en gigantisk økonomisk vækst, fordi det moderne menneske vitterlig blev meget produktivt. På den anden side betød affortryllesen tab af mening. Tab af vægtning af det, der gør os til mennesker. Af det der gør livet livet værd.

Det moderne samfunds diskurs ramte dermed kvindelige kunstnere dobbelt. Kunsten er blevet udgrænset til samfundets randområder, til museer og til noget, man kan dyrke i fritiden. Og samtidig har det moderne samfund ganske vist rykket i forhold til ligestilling mellem kønnene, men der er stadig en meget lang vej at gå. Det har ikke været og er ikke en-walk-in-the-park at være kvinde og slet ikke kvindelig kunstner.

I 2019 udarbejdede Organisationen Danske Museer (ODM) [en undersøgelse](#) af repræsentationen af kvindelige kunstnere i museers udstillinger og indkøb. Undersøgelsen viser, at museernes indkøb af værker af kvindelige kunstnere i årene 2004 til 2019 udgjorde 22 pct., og at 29 pct. af soloudstillinger var med kvinder.

Det ændrer sig i de her år – takket været stor politisk opmærksomhed. Kulturministeren har f.eks. netop iværksat et initiativ, som skal sikre, at vi får flere skulpturer i det offentlige rum – af kvinder.

Af de 101 navngivne statuer i København er kun fem af kvinder. Til sammenligning er 26 af dem af dyr, mens de resterende 70 er af mænd.

Så der er noget at tage fat på. Måske er det lidt gammeldags med flere statuer i det offentlige rum. Måske skulle vi finde på noget helt andet. Selv er jeg meget betaget af Judy Chicagos værk – the dinner party, som kan ses på Brooklyn museum i New York. Judy Chicago er en amerikansk feminist og hun har indsamlet information om tusinder af ukendte kvinder, som har sat et mærke på verdens gang – inden for kunst, videnskab, politik etc. For at ære dem har hun dækket et bord til 39 udvalgte kvinder og til hver af dem har hun

designet bestik, porcelæn, dækkeserviet og monogram – udført i de smukkeste håndværksteknikker. På gulvet er navnene på 998 andre glemte kvinder, indgraveret i guld. Til værket hører en bog og en film.

På udstillingen, som vi åbner i dag, gør Benthe Norheim og Sigrid Norheim det samme – som Judy Chicago: Bringer glemte kvinder frem i lyset. I værket *Moving Muses* ærer Bente og Sigrid Norheim fire ekstraordinære kvinder fra 1600-tallet i Spanien. En tid, hvor kvinderne faktisk kunne tage en plads som blandt andet skuespillere og forretningskvinder – på trods af voldelige ægteskaber og falske fortællinger. Benthe Norheim har lavet fire skulpturer, som portrætterer de fire kvinder og Sigrid Norheim har lavet en performance, som er med til at levendegøre dem. Det samlede værk er inspireret af en spansk forskers undersøgelse af denne særlige periode i spansk historie. Ønsket er at hylde den kvindelige skaberkraft og give eksempler på kvinder, der kan tjene som forbillede og inspiration. Det samme er tilfældet med alle jer kunstnere, som udstiller her i dag. I er forbilleder. I inspirerer. I hjælper med at holde håbet oppe. .

Kirsten Klein har i snart en menneskealder fået sit publikum til virkelig at se landskabet, naturen, universet. Det er som om man oplever omgivelserne meget bedre, når man ser dem – gennem Kirsten Kleins linse og bearbejdning – med lyset som materiale. Kirsten Kleins fotografier er faktion, en blanding af fakta og fiktion, af noget virkeligt og noget opdigtet. Livets skrøbelighed træder frem. Der er en appel i billederne: Pas på det her!

Rikke Ehlers værker på udstillingen har også udgangspunkt i naturens underværker. I den her sammenhæng sommerfugle og natsværmere. Jeg kommer til at tænke på mit barndomsland og engen, der om sommeren var et dirrende virvar af insekter og sommerfugle. Siden er de næsten forsvundet. Rikke Ehlers værker minder os om naturens sårbarhed. At alt det vidunderlige og alt det, som gør livet livet værd, kan forsvinde. Med et enkelt kemikaliesprøjt.

Også her er appellen: Pas på det her!

Lene Rasmussen arbejder i dag fortrinsvis med tegning, men har tidligere været med til at præge vor del af landet – og også uden for Nordjylland –

med sine fine skulpturer. Nu er det blyant og papir. Mere enkelt kan det ikke blive. Sikke indsigter og udtryk, det bliver til. Det skrøbelige morgenlys inspirerer en fortælling om håb. Det må vi passe på.

Alle fem kunstnere har sårbarheden som kompasnål. Alle er med til at genfortrylle vores verden. Alle er med til at understrege noget universelt menneskeligt med udgangspunkt i det lokale og nære.

--

I en tid, hvor alt for mange kvinder fortsat havner på krisecentre. I en tid, hvor det farligste sted en kvinde kan opholde sig, er i sit eget hjem. I en tid, hvor Danmark er faldet til en 23. plads i det globale indeks, som måler ligestilling mellem kønnene. I en tid, hvor kvinder overalt i verden stadig lever væsentlig farligere og dårlige end det andet køn. I en tid, hvor kvinder fortsat bare forsvinder. I sådan en tid er der fortsat brug for Kirsten Kjærs museum og for udstillinger som denne.

Der er så meget at kæmpe for. Kamp må der til. Mod må der til – så ingen kvinder lades tilbage på perronen.

Leave no one behind.

Tusind tak for, at I her på museet hjælper med at få kvindelige kunstnere frem i lyset. Hjælper med at færre bliver glemt. Hjælper med at lede efter dem, der ellers bare ville forsvinde. Hjælper med at kaste lys på dem og udrydde de forkerte historier. Glem ikke nogen!

